

PRAVILA POGOJENOSTI KOT OSNOVNE ZAHTEVE ZA KMETOVANJE (NAVZKRIŽNA SKLADNOST + ZELENA KOMPONENTA)

Pogojenost je navzkrižna skladnost okrepljena z zeleno komponento, ki vključuje 9 standardov dobrih kmetijskih okoljskih pogojev (v nadaljnjem besedilu: DKOP) in 11 predpisanih zahtev ravnanja (v nadaljnjem besedilu: PZR), ki skupaj vključujejo 174 zahtev. Pod pojmom pogojenost razumemo izpolnjevanje predpisanih zahtev ravnanja, ki so predpisana na podlagi pravnih aktov Evropske unije in standardov dobrih kmetijsko okoljskih pogojev, ki so določena v strateškem načrtu skupne kmetijske politike (v nadaljnjem besedilu: SKP). **Poenostavljeno lahko rečemo, da gre za osnovna pravila pri kmetovanju katerih zavezanci so vsi tisti nosilci kmetijskih gospodarstev, ki vlagajo vloge in zahtevke (subvencijske vloge) in so prejemniki neposrednih plačil in intervencij za razvoj podeželja iz SKP 2023-2027.**

PRAVILA POGOJENOSTI PREDSTAVLJAJO MINIMALNE ZAHTEVE S PODROČJI:

- a) Podnebje in okolje, vključno z vodo, tlemi in biotsko raznovrstnostjo ekosistemov;
- b) javno zdravje in zdravje rastlin;

VIR: IPPC

VIR: Profimedia

- c) dobrobit živali

VIR: <https://www.gov.si>

VIR: <https://bogovic.eu>

Vsi zavezanci so v sistemu kontrol, ki jih izvaja Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljnjem besedilu: agencija) v obliki kontrol na kraju samem in administrativnih kontrol. Sankcije se določajo po predpisih iz uredbe in se glede na namero ali gre za nenamerno kršitev, ponavljajočo kršitev ali namerno kršitev določajo, seštevajo in stopnjujejo v odstotkih.

Uredba posebej pojasnjuje pojme:

- **Ohranjanje trajnega travinja**, ko gre za pravilo o ohranjanju deleža trajnega travinja na ravni območja Republike Slovenije glede na izhodiščno leto 2018. Na ravni celotne države se delež trajnih travnikov glede na površino vseh kmetijskih zemljišč v državi ne sme zmanjšati za več kot 5%. Gre za pravilo, ki ureja ohranjanje travinja.

- **Letni vnos dušika iz živalskih gnojil**, ko gre za omejitev letnega vnosa dušika na kmetijske površine kmetijskega gospodarstva, ki ne sme preseči 170 kg N/ha. Letni vnos dušika za posamezno kmetijsko gospodarstvo se izračuna na podlagi števila rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu in ugotovljenih kmetijskih površino iz zbirne vloge. Pri izračunu se upoštevajo tudi podatki o količini oddanih in prejetih živalskih gnojil iz »Obrazca za oddajo/prejem živalskih gnojil, digestata ali komposta« iz priloge, ki je sestavni uredbe. Za planine oziroma skupne pašnike se pri izračunu letnega vnosa dušika iz živalskih gnojil upoštevajo podatki o številu živali posameznih vrst in kategorij ter številu dni, ko so živali na paši. Tako določena količina dušika se odšteje pri izračunu dušika na kmetijskih gospodarstvih, ki svoje živali za del leta premestijo na pašo na planino ali skupni pašnik. V primeru izvedenih kontrol, tako na kmetijskih gospodarstvih kot planinah, se pri računanju povprečnega števila živali upošteva tudi te ugotovitve. Kmetijska površina, ki leži v sosednji državi in je v RKG vpisana kot del kmetijskega gospodarstva, se upošteva pri izračunu letnega vnosa dušika iz tega člena, če leži v neposredni bližini kmetijskega gospodarstva.
- **Okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT)**. Za okoljsko občutljivo trajno travinje (v nadaljnjem besedilu: OOTT) se šteje GERK z rabo 1300 – trajni travnik, GERK z rabo 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in GERK z rabo 1222 – ekstenzivni sadovnjak. Za status okoljsko občutljivega trajnega travinja se štejejo površine, ki izpolnjujejo enega izmed naslednjih pogojev:
 - So del sloja okoljsko občutljivega trajnega travinja (status OOTT_22) iz naslova zelene komponente neposrednih plačil iz obdobja 2015 do 2022. Izjema so GERK-i, ki so bili v ekološkem kmetovanju ali v shemi za male kmete in je bila njihova vrsta rabe različna od trajnega travinja, ter za njih pravila zelene komponente niso veljala;
 - so na zbirni vlogi za leto 2022 označene kot GERK-i z rabami (1300, 1320 in 1222) in imajo po preveritvi s sistemom spremljanja površin do 31. 12. 2022 še vedno enako rabo;
 - so prvič prijavljene na zbirni vlogi in so na dan 31. 12. tekočega leta ugotovljene kot trajno travinje in so del območja OOTT.
(sloje območji OOTT lahko pregledujemo preko spletnega Javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP, <https://rkg.gov.si>)
- **Kolobar**, preverja se tako z administrativno kontrolo kot kontrolo na kraju samem. Za vsako poljino se med posameznimi leti preverja ustreznost kolobarja in sledenje vrstenja kmetijskih rastlin.

PRAVILA POGOJENOSTI

ZAHTEVE ZA ZAVEZANCA IZ PREDPISOV RS, KI JIH MORA IZPOLNJEVATI ZAVEZANEC IN JIH PREVERJA KONTROLOR:

1. območje: PODNEBJE IN OKOLJE:

a) glavna zadeva: Podnebne spremembe

- DKOP 1: ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni
- DKOP 2: Varovanje mokrišč in šotišč (od 2024 dalje)
- DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin

b) Glavna zadeva: Voda

- PZR 1: Nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati
- PZR 2: Varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov
- DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov

c) Glavna zadeva: Tla (varstvo in kakovost)

- DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije in erozije tal, vključno z upoštevanjem naklona terena
- DKOP 6: Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva
- DKOP 7: kolobarjenje na ornih zemljiščih, razen kmetijskih rastlinah, ki rastejo pod vodo

d) Glavna zadeva: Biotska raznovrstnost in krajina (varstvo in kakovost)

- PZR 3: Ohranjanje prosto živečih ptic
- PZR 4: Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst
- DKOP 8: Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst
- DKOP 9: Prepoved preusmeritve ali oranja trajnega travinja, opredeljena kot okoljsko občutljivo trajno travinje, na območju natura 2000

2. območje: JAVNO ZDRAVJE IN ZDRAVJE RASTLIN

a) glavna zadeva: Varnost hrane

- PZR 5: Varnost živil in krme
- PZR 6: Zdravstveno varstvo ljudi in živali

b) Glavna zadeva: Fitofarmacevtska sredstva

- PZR 7: Pravilna uporaba fitofarmacevtskih sredstev
- PZR 8: Uporaba, ravnanje in skladiščenje fitofarmacevtskih sredstev

3. Območje: DOBROBIT ŽIVALI

a) Glavna zadeva: Dobrobit živali

- PZR 9: dobrobit telet
- PZR 10: dobrobit prašičev
- PZR 11: dobrobit rejnih živali

VIR: Uredba o pravilih pogojenosti (Uradni list RS, št. 166/22),
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED8718>

PRIPRAVILA: Anka Poženel, univ. dipl. inž. agr.
Adam Raspor, univ. dipl. inž. zoot.